

Wonen en zorg 2020 – 2040 in de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Projectleider: Arnout Siegelaar

06 25 171 575

arnout@woonzorgconcept.nl

Rapportage en dashboards door

Hans Hagmeijer en Paul Reijn

Website: www.sinfore.nl

Versie: 3.0

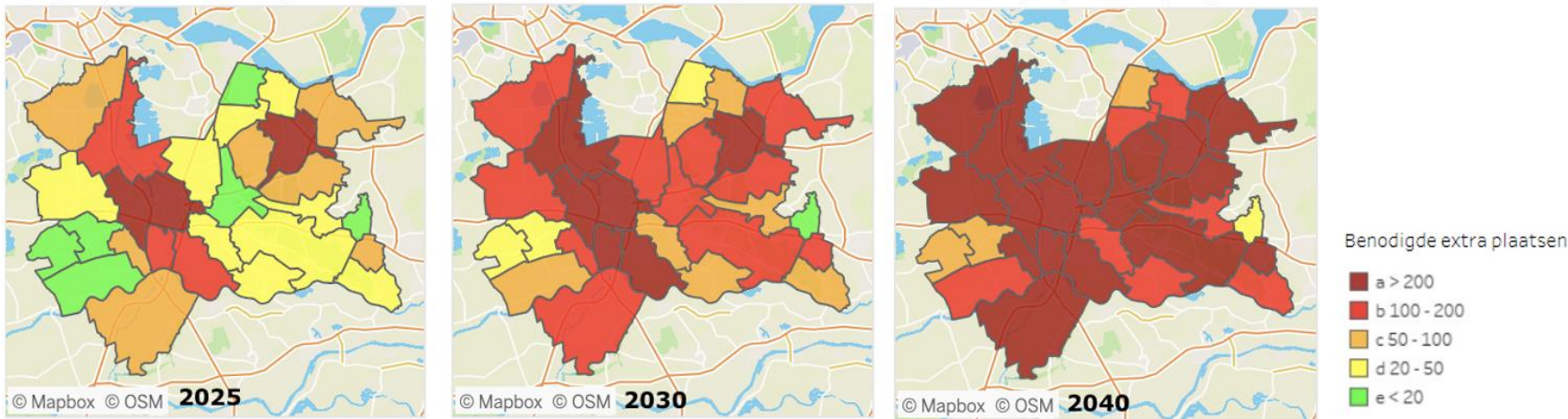
Datum: 02-05-2022

www.sinfore.nl/ivvu

0 SAMENVATTING.....	3
0.1 LEESWIJZER.....	4
1 DEMOGRAFIE.....	5
1.1 BEVOLKINGSPIRAMIDE.....	6
1.2 BEVOLKING	7
1.3 % 75+ IN KAART	8
• UTRECHTSE HEUVELRUG IS VAN OUDSHER EEN VERGRIJSTE GEMEENTE. TOT 2040 NEEMT DE VERGRIJZING VERDER TOE.	8
• IN 2040 IS UTRECHTSE HEUVELRUG IN DE SUB REGIO ZUID-OOST DE GEMEENTE MET HET HOOGSTE PERCENTAGE 75-PLUSERS, 17,3%.....	8
• DRIEBERGEN-RIJZENBURG HEEFT NAAR VERWACHTING IN 2040 VERHOUDINGSGEWIJS DE MINSTE 75-PLUS INWONERS, 16,7%	8
• IN MAARN – MAARSBERGEN IS HET AANDEEL 75-PLUSERS IN 2040 18,6% VAN DE BEVOLKING.	8
• OVERBERG EN DOORN VOLGEN DAN MET RESPECTIEVELIJK 18% EN 17,9%.	8
2 WONEN	9
2.1 OUDEREN EN VV-LOCATIES.....	10
2.2 WONEN: 75+ HUISHOUDENS.....	11
3 ZORG.....	12
3.1 GEZONDHEIDSMONITOR	13
3.2 ZORGVRAAG.....	15
3.3 ZORGPROFIELEN 5 EN 7 PROMILLAGE IN 2020, 2030 EN 2040 PER PC 4 GEBIED.....	16
4 GROEI VRAAG EN HUIDIGE AANBOD VERZORGING EN VERPLEGING	17
4.1 DE OPGAVE PER GEMEENTE: BENODIGDE EXTRA PLAATSEN VERPLEEG(HUIS)ZORG: SOMATIEK EN PG.....	18
4.2 OPGAVE IN DE GEMEENTE 2025 – 2030 – 2040 VV-LOCATIES	19
BIJLAGEN BIJLAGE 1 CIJFERS DEMOGRAFIE.....	20
BIJLAGE 2 75+ VERGELIJKING GEMEENTEN.....	21
BIJLAGE 3 CIJFERS WONEN.....	22
BIJLAGE 4 OUDERENCONCENTRATIES.....	23
BIJLAGE 5 WONEN OUDEREN EN INKOMEN	24
BIJLAGE 6 CIJFERS ZORG	25
BIJLAGE 7 ZORG BENCHMARK: AANTAL EN PROMILLAGE INTRAMURALE ZORG IN DE GEMEENTEN EN DE BESTAANDE WIJKEN	26
BIJLAGE 8 DE OPGAVE PER GEBIED: BENODIGDE EXTRA PLAATSEN VERPLEEG(HUIS)ZORG IN DE GEMEENTEN EN BESTAANDE WIJKEN.....	27

0 Samenvatting

In de gemeente Utrechtse Heuvelrug zijn 425 extra intramurale (of alternatieve) plaatsen voor verzorging en verpleging nodig tot 2040: een toename van 63% ten opzichte van 2020. Dit is de conclusie van het Sinfore-onderzoek op basis van open data. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van IVVU in het kader van het project Wonen en Zorg 2040. Dit project heeft betrekking op de zorgkantoor regio Utrecht. Deze rapportage gaat specifiek over de gemeente Utrechtse Heuvelrug. De 425 extra plaatsen zijn nodig bij "gelijkblijvend beleid en gelijkblijvende omstandigheden". Nieuw (overheids)beleid en nieuwe concepten op het gebied van verzorging en verpleging gaan ertoe leiden dat deze zorg deels of geheel op een andere wijze gaat worden ingevuld. Dit vraagt een samenhangend beleid op het gebied van wonen, zorg en welzijn en is een opgave voor de gemeente, zorgorganisaties, woningcorporaties, marktpartijen en cliëntenorganisaties. De kaarten hieronder tonen de groei van het aantal benodigde plaatsen per gemeente.

De bevindingen samengevat:

- Tussen 2020 en 2040 stijgt het aantal 65-plussers met 2.729 tot 14.924 (+22%); het aantal 75-plussers met 3.053 tot 9.048 (+51%) en het aantal 80-plussers met 2.336 tot 5.941 (+65%).
- De verhouding van leeftijdscategorieën in 2020 is: 65-plussers 25%; 75-plussers 12%; 80-plussers 7% en 85-plussers 4%. In 2040 verschuift deze verhouding naar 2040 65-plussers 29%; 75-plussers 17%; 80-plussers 11% en 85-plussers 11%.
- De OOSR (Oldest Old Support ratio) daalt in gemeente Utrechtse Heuvelrug van 10 in 2020 naar 5 in 2040. Deze krimp van het aantal mensen, dat in staat is mantelzorg te bieden, betekent een zwaarder beroep op de professionele zorg.
- Het aantal 75+ huishoudens neemt van 2020 tot 2030 toe met ruim 743 huishoudens en tot 2040 met 1.069 tot 6.156.
- 84% van de 75-plussers woonde in 2020 in een woning, die geschikt of aanpasbare is. In 2040 is dat 93%.
- Het aantal benodigde plaatsen verpleeg(huis)zorg stijgt in periode 2020 - 2030 van 676 met 124 personen tot 800 en tot 2040 met 425 tot 1101 plaatsen, een stijging van respectievelijk 18% en 63% ten opzichte van 2020.
- De vraag naar WMO-verstrekingen van 50-plussers stijgt tot 2030 met 361 verstrekingen en van 2030 tot 2040 met 742 verstrekingen tot 4.561.
- De vraag naar extramurale verstrekingen stijgt van 957 in 2020 naar 1.112 in 2030 en 1.431 in 2040 ofwel een stijging van 50% tot 2040.

0.1 Leeswijzer

Deze rapportage brengt de benodigde extra woon- en zorgcapaciteit in 2040 in kaart. Dit gebeurt langs drie lijnen: demografie, wonen en zorg als duiding van de open data, die op deze drie terreinen verzameld zijn.

- In het onderdeel **demografie** wordt zichtbaar welke demografische ontwikkelingen zich in de gemeente en de regio in de komende twee decennia voltrekken. Daarin is een aantal leeftijdsgroepen van belang naast de 65-plussers. Dat betreft 75-plussers, 80-plussers en 85-plussers. 75-plussers, omdat deze leeftijdsgroep (zie onderzoek CBS) van de ouderen het meest geneigd is te verhuizen; 80-plussers, de leeftijdsgroep, die in het algemeen bekend staat als de dubbele vergrijzing en 85-plussers, omdat deze leeftijdsgroep aanzienlijk meer gebruik maakt van verzorging en verpleging dan mensen, die jonger zijn.
- In het onderdeel **wonen** wordt ingegaan op de woon- en inkomenssituatie van de huidige en toekomstige ouderen.
- Het onderdeel **zorg** start met de gezondheidsbeleving van ouderen en laat vervolgens het licht schijnen over de ontwikkeling van de intra- en extramurale zorgcapaciteit in de periode 2020 – 2040.
- Afgesloten wordt met de benodigde **extra capaciteit** op gemeente- en wijkniveau (een of meer postcode 4 gebieden) in 2030 en 2040, ook uitgesplitst naar somatiek en psychogeriatrische zorg.
- De berekende capaciteit per gebied hoeft niet gelijk te zijn aan de aldaar te realiseren capaciteit in fysieke zin. Mensen kunnen hun indicatie verzilveren in een andere dan hun eigen woonplaats. En: nieuwe concepten voor wonen en zorg die in de toekomst worden ontwikkeld, kunnen leiden tot een andere verdeling van noodzakelijke capaciteit.

Daarnaast zijn de volgende punten van belang:

- Voor de leesbaarheid wordt in de tekst daar waar het zorgkantoorregio Utrecht bedoeld wordt, het begrip regio gebruikt.
- Voor meer informatie over het project, raadpleeg: www.toekomstbestendigeouderenzorgutrecht.nl/wonen-en-zorg. Meer achtergrond over het gebruik van de open data, kunt u lezen in het Sinfore document “Achtergronden bij de dashboards wonen, zorg en ouderen”. Dit document is te downloaden op de website www.sinfore.nl
- Alle in de dashboards gebruikte data zijn in Excel te downloaden. Dashboards, data en eerste interpretatie dienen ter ondersteuning van analyses en beleidsvorming door de (gezamenlijke) stakeholders.
- Speciaal aandachtspunt is de nieuwbouw. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) neemt in de bevolkingsprognose ook eventuele uitbreidingen van een gemeente mee. Omdat nu niet bekend is in welke wijk uitbreidingen plaatsvinden, wordt per gemeente een gebied “nieuwbouw” opgenomen. Gemeentelijke cijfers betreffen de bij elkaar opgetelde bestaande wijken plus de nieuwbouw(opgave).
- Inwoners, patiënten en cliënten worden zowel weergegeven in aantallen als in percentages dan wel promillages. Dit om de aantallen in het goede perspectief te plaatsen. Een voorbeeld: als in een gemeente met weinig ouderen zich een kleine stijging in aantallen voordoet, zal dat een behoorlijke procentuele stijging inhouden. In een gemeente waar veel ouderen wonen zal diezelfde stijging een veel lagere procentuele stijging te zien geven. Met andere woorden: de hoogte van het percentage geeft de snelheid weer, waarmee het aantal ouderen stijgt.
- Voor de kaarten is vaak één gebied geselecteerd, vaak de belangrijkste kern of het centrum. In de dashboards zijn dan andere gebieden zichtbaar. In enkele kaarten en tabellen zijn ook postcodes gegroepeerd tot woonplaatsen, CBS wijken of anderszins logisch samenhangende gebieden.

1 Demografie

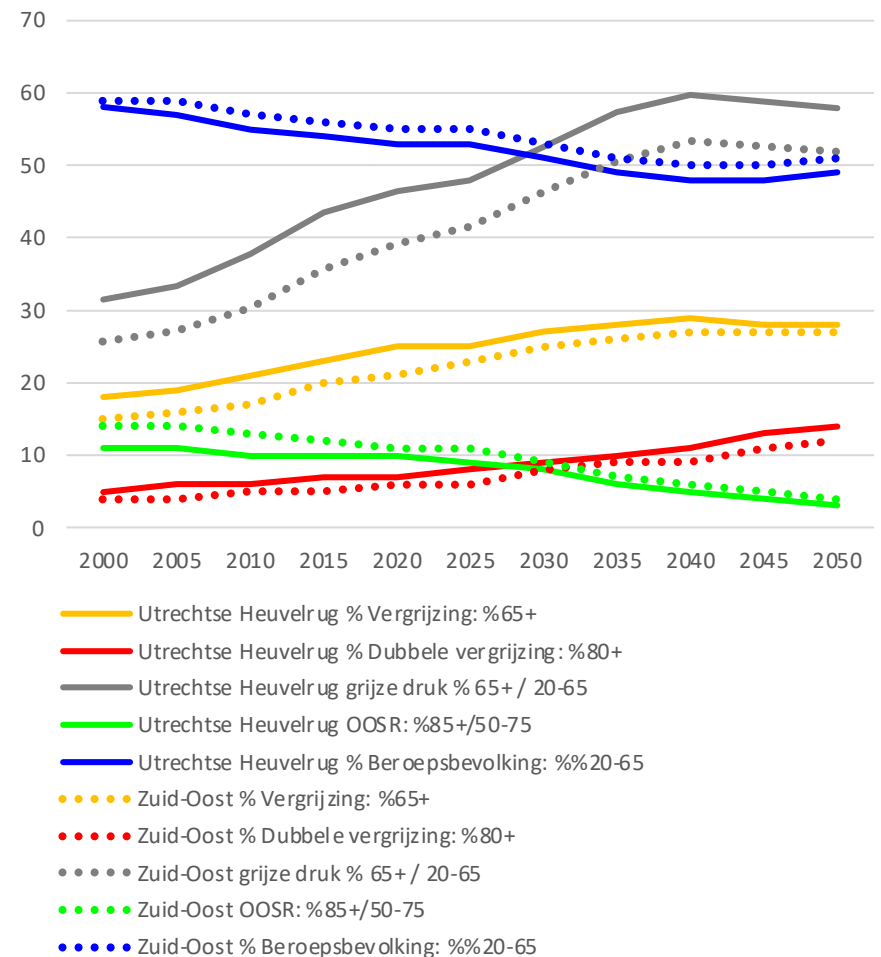
De behoefte aan verzorging en verpleging, zowel in instellingen als thuis, intramuraal als extramuraal, is te verklaren vanuit de bevolkingsontwikkeling. De hierna uitgewerkte bevolkingsontwikkeling is gebaseerd op de regionale 2050 prognose van het Planbureau voor de Leefomgeving en is, met de CBS gemeente- en postcodegegevens 2000 – 2020, vertaald naar een lager schaalniveau. In de grafiek ziet u de ontwikkeling voor een aantal kengetallen in de periode 2000 – 2040; voor de gemeente in een continue lijn, voor de regio in een gestippelde lijn.

De kengetallen betreffen:

- **Vergrijzing (oranje lijn grafiek):** het percentage inwoners van 65 jaar en ouder.
- **Dubbele vergrijzing (rode lijn grafiek):** het percentage inwoners van 80 jaar en ouder.
- **Grijze druk (grijze lijn grafiek):** de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar en ouder en het aantal personen van 20 – 65 jaar. Dit percentage laat zien hoeveel ouderen er onderhouden moeten worden door de werkende bevolking. Deze wordt gevormd door het percentage inwoners in de leeftijdsklasse 20 – 65.
- **OOSR (groene lijn grafiek):** (The Oldest Old Support Ratio): mantelzorg wordt vaak verleend door mensen van 50 – 75 jaar aan mensen ouder dan 85 jaar. Voor de mantelzorg is daarom een kengetal ontwikkeld, de OOSR, waarbij het aantal 50 – 75-jarigen wordt gedeeld door het aantal 85-plussers. Hierdoor is zichtbaar wat het potentieel aan mantelzorgers per 85-plusser is. Momenteel is de OOSR vaak boven de tien. Een OOSR tussen de 6 en 10 wordt gezien als zorgelijk. Verondersteld wordt dat een daling van de OOSR leidt tot een groter beroep op de (extramurale) professionele ouderenzorg.
- **% Inwoners in de leeftijd van 20 – 65 (blauwe lijn grafiek):** dit percentage sluit aan op de grijze druk en wordt tot op heden algemeen gebruikt voor de beroepsbevolking. Inmiddels is de AOW-leeftijd geleidelijk opgetrokken, waardoor inmiddels met 67 jaar gerekend zou moeten worden. Het CBS hanteert voor de beroepsbevolking een nog bredere groep tot 75 jaar. Een krimpende beroepsbevolking betekent, dat de zorg sterker moet concurreren met andere sectoren op de arbeidsmarkt.

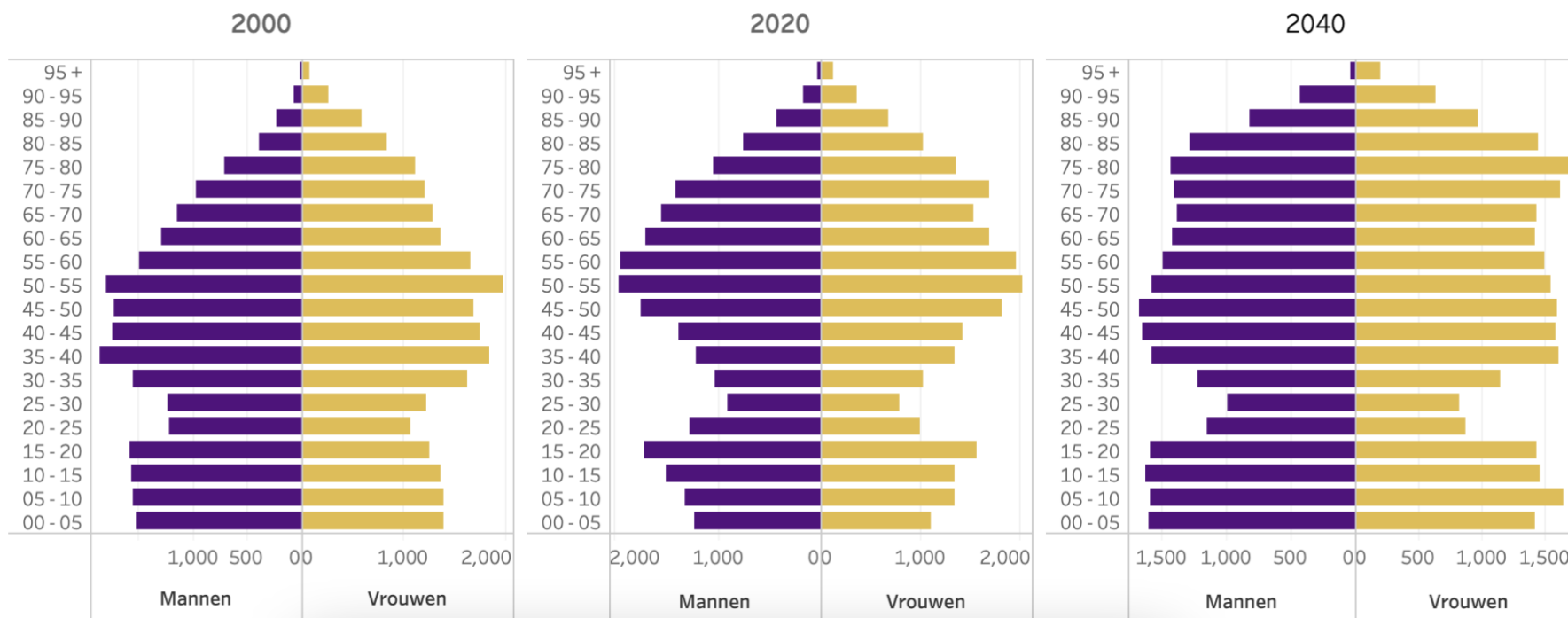
In bijgaande afbeelding ziet u hoe tot 2050 de samenstelling van de bevolking verandert. Het aandeel van de ouderen in de samenleving groeit en wel sneller dan het aandeel van de mensen die jonger zijn dan 65.

Kengetallen vergrijzing gemeente en regio

1.1 Bevolkingspiramide

De bevolkingspiramide laat de demografische ontwikkeling zien in de gemeente in de periode 2000 – 2040. In groepen van vijf jaar wordt het aantal inwoners getoond in de jaren 2000, 2020 en 2040. Voor de jaren 2000 en 2020 gaat het om werkelijke getallen. 2040 betreft een prognose. In het dashboard zijn deze piramides beschikbaar op regio-, gemeentelijk- en postcode 4 niveau.

De vergrijzing wordt zichtbaar in het langer worden van de balken in de oudere leeftijdsgroepen. Deze balken geven het aantal mensen aan in een bepaalde vijfjaarsgroep. In deze rapportage wordt dit aantal uitgedrukt in een percentage.

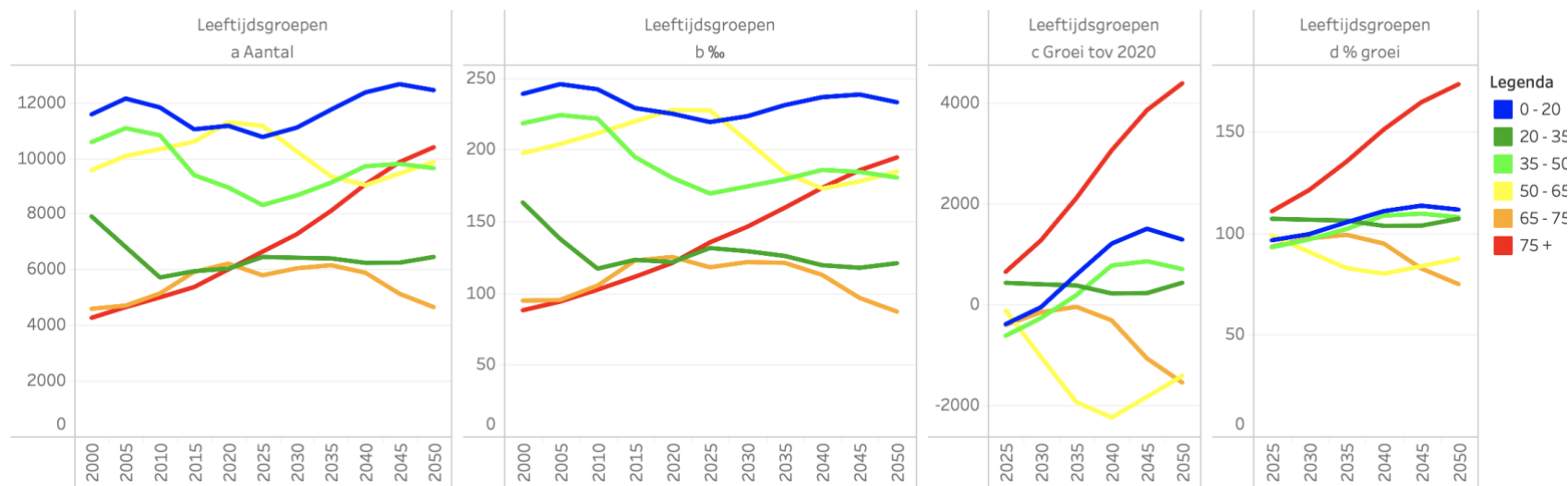
Enige details (zie ook bijlage 1):

- De vergrijzing (65+) in Utrechtse Heuvelrug was in 2020 25% en wordt in 2030 27% en in 2040 29%.
- Het aandeel van de leeftijdsgroep 75+ was in 2020 12%, wordt in 2030 15% en in 2040 17%.
- De dubbele vergrijzing (80+) was in 2020 7%; wordt in 2030 9% en in 2040 11%.

De bevolkingspiramide is niet alleen van belang om de vergrijzing te laten zien. In de piramide wordt ook de ontwikkeling van de jongere leeftijdsgroepen zichtbaar, waardoor de verhouding tussen de leeftijdsgroepen duidelijk blijkt.

In een (grotere) gemeente kan de bevolkingsontwikkeling per gebied (wijk/pc 4 gebied /kern) verschillen. Daarom is het in het dashboard bevolkingspiramide mogelijk om de demografische ontwikkeling in de verschillende wijken of kernen van een gemeente zichtbaar te maken.

1.2 Bevolking

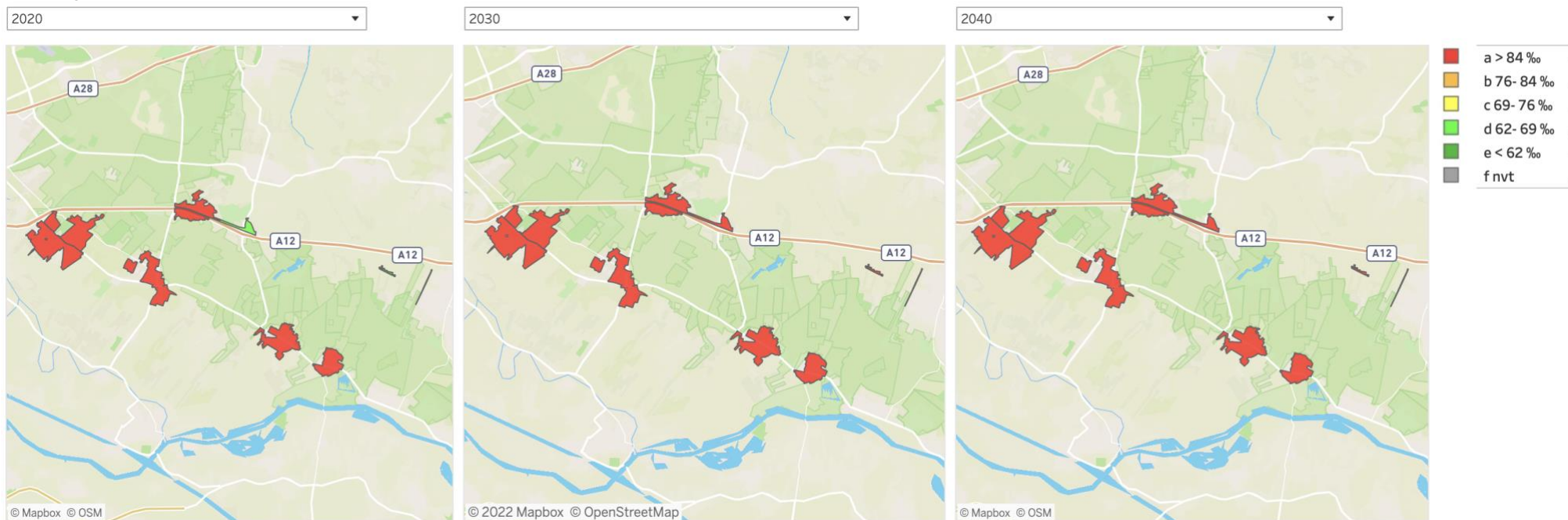
In de onderstaande toelichting worden enkele ontwikkelingen beschreven. Hierin zijn meer details opgenomen dan in de bovenstaande grafieken kan worden afgelezen. Deze details kunnen worden teruggevonden in bijlage 1.

- In 2020 was het aantal inwoners in de leeftijdsgroepen 65 + 12.195 (rode en oranje lijn in grafiek A opgeteld), 75+ 5.995 en 80+ 3.605.
- Tot 2030 komen daar achtereenvolgens 1.099 (65+), 1.264 (75+) en 1.028 (80+) inwoners bij.
- Daarna is de toename in de periode 2030 - 2040 2.729 (65+), 3.053 (75+) en 2.336 (80+).
- Dat betekent (zie de rechter grafiek) een toename van 22% (65+), 51% (75+) en 65% (80+) tussen 2020 en 2040.
- De bevolking van 50 - 75 jaar (basis voor de OOSR ofwel de Oldest Old support Ratio) groeit in de komende twintig jaar van 17.480 naar 16.263.
- Het aantal inwoners van 85+ (leeftijdsgroep voor de berekening van de OOSR) was 1.815 in 2020 en is naar verwachting 3.224 in 2040.
- Hierdoor daalt de OOSR van 10 naar 5 in 2040. De mantelzorgcapaciteit krimpt hierdoor. Dat kan leiden tot een zwaarder beroep op de professionele zorg.
- De beroepsbevolking (inwoners van 20 - 65 jaar) daalt tot 2040 van 53% naar 48%. In de sub regio Zuid-Oost neemt de beroepsbevolking af van 55% naar 50% van de bevolking.
- In een teruglopende beroepsbevolking betekent dit, dat de zorg in de gehele regio een grotere uitdaging heeft op de arbeidsmarkt.

1.3 % 75+ in kaart

In onderstaande afbeelding ziet u de kaarten van gemeente, onderverdeeld in de 4 positie postcodegebieden voor 2020 tot 2040, waarin het percentage voor de 75-plussers is aangegeven. In een groen 4 pc gebied wonen relatief weinig 75-plussers; in een rood gebied wonen relatief veel 75-plussers. Door de jaren 2020, 2030 en 2040 naast elkaar te zetten, ziet u de toename van het promillage 75-plussers in de periode 2020 – 2040.

In bijlage 2 ziet u de aantallen 75-plussers per wijk in 2020, 2030 en 2040.

- Utrechtse Heuvelrug is van oudsher een vergrijsde gemeente. Tot 2040 neemt de vergrijzing verder toe.
- In 2040 is Utrechtse Heuvelrug in de sub regio Zuid-Oost de gemeente met het hoogste percentage 75-plussers, 17,3%.
- Driebergen-Rijsenburg heeft naar verwachting in 2040 verhoudingsgewijs de minste 75-plus inwoners, 16,7%
- In Maarn – Maarsbergen is het aandeel 75-plussers in 2040 18,6% van de bevolking.
- Overberg en Doorn volgen dan met respectievelijk 18% en 17,9%.

2 Wonen

- De woonsituatie van ouderen vraagt met het toenemen van de leeftijd de aandacht. Onderscheid zou gemaakt kunnen worden naar:
 - 50 – 65-jarigen: huishoudens met oudere kinderen of “empty nesters” waarvan de kinderen al het huis uit zijn.
 - 65 – 75-jarigen: deze ouderen zijn dikwijls net met pensioen, maar in het algemeen goed gezond.
 - 75 – 85-jarigen: een deel van deze ouderen is nog relatief gezond, met name ouderen met een hogere SES.
 - 85-plussers: steeds meer van deze ouderen krijgen te maken met gebreken.
- Ouderen wonen in het algemeen tevreden in hun huidige woning, ook al is deze te groot en vraagt het (tuin)onderhoud aandacht. Ouderen zijn dan ook niet snel geneigd te verhuizen. Hun woningen kunnen ver van voorzieningen zijn gelegen.
- Als ouderen echter te maken krijgen met gebreken, dan is de woning soms niet geschikt of aanpasbaar. Het Rijk heeft dit onderwerp geagendeerd in de Monitor Investeren in de Toekomst (MIT), geschreven door het RIGO. Eengezinswoningen worden daarin in het algemeen aanpasbaar geacht, meergezinswoningen zijn geschikt bij aanwezigheid van een lift, afhankelijk van bouwjaar en aantal bouwlagen. 90% van de woningen blijkt zo geschikt of aanpasbaar.
- Ook de nabijheid van voorzieningen kan van belang zijn (zie bijlage 4). Dit betreft dan met name de supermarkt, huisarts, apotheek en openbaar vervoer. Gesproken wordt over een afstand van 500 meter die voor ouderen met beperkingen aanvaardbaar zou zijn. Vaak zijn huisartsen en apotheken niet binnen de 500 meter gevestigd, maar deze zijn indien noodzakelijk altijd bereikbaar of beschikbaar. Het accent in de nabijheid van voorzieningen is daarom gelegd op de supermarkt. Daar liggen vaak ook andere voorzieningen in de buurt. Het is overigens de vraag in hoeverre de bereikbaarheid van de supermarkt, gezien de vele bezorgmogelijkheden, nog van belang blijft. Wel kan boodschappen doen bijdragen aan de sociale contacten.
- Combinaties van geschiktheid en nabijheid zijn teruggebracht tot drie mogelijkheden: geschikte of aanpasbare woningen nabij voorzieningen, idem niet nabij voorzieningen en ongeschikte woningen. Voor bovengenoemde leeftijdsgroepen is –met de veronderstelling van thuis blijven wonen, maar gecorrigeerd voor overlijden– een vooruitberekening tot 2040 op postcode 6 niveau gemaakt.
- De beschikbaarheid van woningen nabij voorzieningen is afhankelijk van de woningmarkt. Als een ouder huishouden dat in de nabijheid van voorzieningen woont, verhuist, dan is het waarschijnlijk dat een jonger huishouden naar deze woning verhuist. Hierdoor neemt het aantal oudere huishoudens in de nabijheid van voorzieningen af.
- Ouderen zijn niet erg verhuis-geneigd. Verhuizingen van ouderen vinden dikwijls plaats na een incident, waardoor wonen in de huidige woning niet meer mogelijk is. Verhuizen naar een aangepaste woning of opname in een VV-instelling kan dan het gevolg zijn.
- Veel oudere huishoudens bestaan in eerste instantie uit paren. Als een van de partners wegvalt, blijft een alleenstaande oudere over. Deze heeft dan het verlies te verwerken, wordt dikwijls geconfronteerd met een afname van inkomen en blijft achter in een te grote woning. Dit zou een reden voor verhuizen kunnen zijn, als een geschikte woning voor een alleenstaande oudere beschikbaar zou zijn.
- Alleenstaande ouderen hebben een relatief laag inkomen, zeker in verhouding tot paren. Vanuit de Lokale Monitor Wonen van de VNG zijn inkomensgegevens beschikbaar en wordt ook een onderscheid gemaakt naar doelgroep huurtoeslag en doelgroep sociale huur. Hierbij zijn ook data over het woningeigendom beschikbaar. Veel ouderen met een laag inkomen die –gezien het inkomen– in aanmerking zouden komen voor sociale huur, komen niet in aanmerking voor huurtoeslag in verband met het –dikwijls overigens beperkte– vermogen in de afbetaalde eigen woning (zie bijlage 5).

2.1 Ouderen en VV-locaties

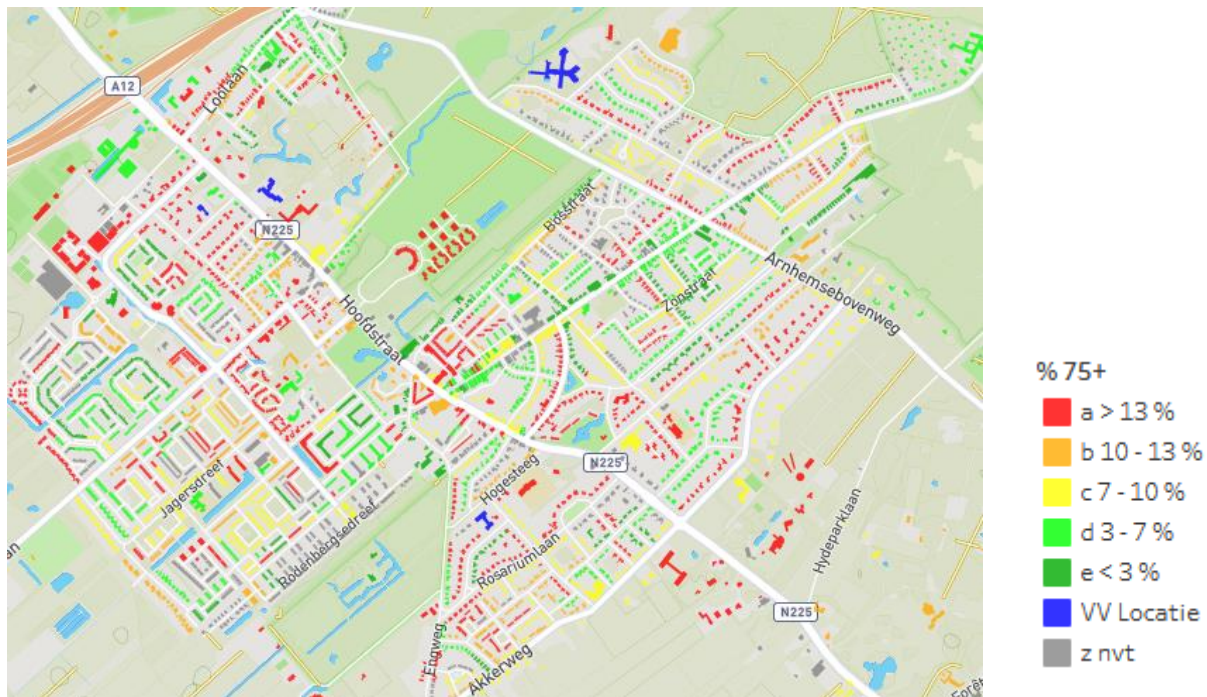
Een combinatie van het postcode 6 bestand van het CBS met de leeftijdsgroepen 65+, 65 – 75 en 75+ (maatwerk CBS) geeft op laag schaalniveau inzicht in welke huizenblokken gemiddeld relatief veel ouderen wonen.

De concentraties 75-plussers brengen de locaties met een mogelijk hogere zorgvraag op dit moment in beeld; de concentraties, met de 65 – 75-jarigen de mogelijk toekomstige zorgvraag. Dit inzicht is niet alleen van belang voor de intramurale zorg, maar ook voor extramurale zorg, Wmo-voorzieningen en het wonen.

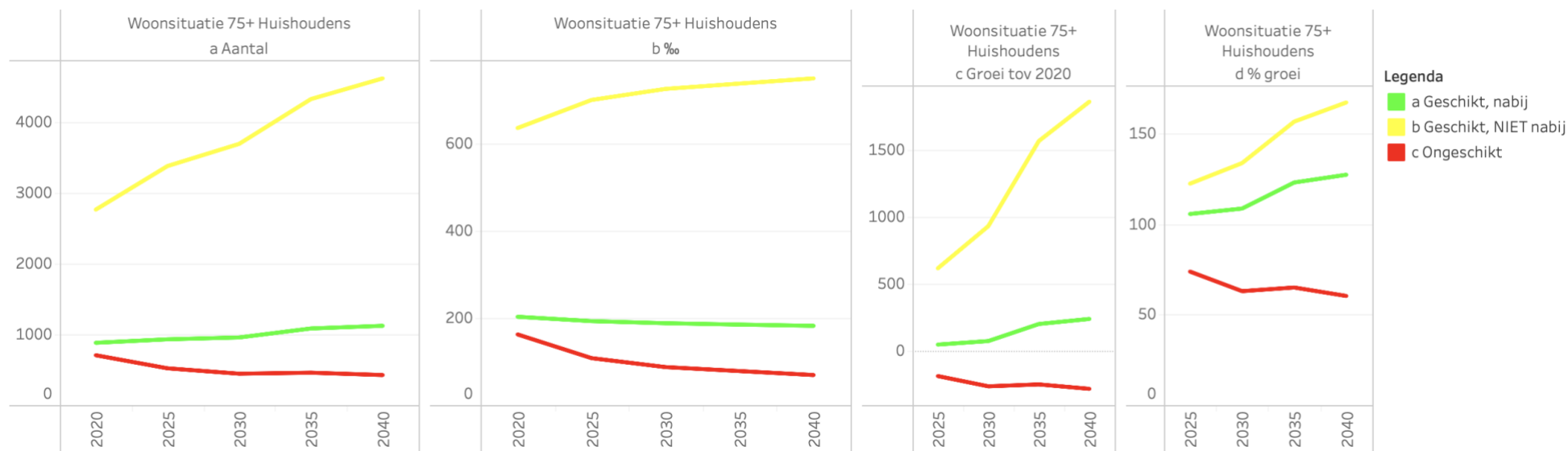
Op de kaart ziet u een gedeelte van het centrum. In kleur (zie de legenda) is aangegeven waar meer of minder 75-plussers wonen. Groen wil zeggen, dat er weinig en rood dat er veel 75-plussers wonen (meer dan 13%).

In panden, die in grijs zijn weergegeven, wonen geen mensen. In blauw ziet u de VV-locaties. Het dashboard bevat ook informatie over de inkomensgroepen in wijken.

Gemiddeld percentage 75-plussers per postcode en VV locaties

2.2 Wonen: 75+ Huishoudens

- Utrechtse Heuvelrug telde in 2020 4.344 zelfstandig wonende huishoudens van 75 jaar en ouder. In 2040 zijn dat er naar verwachting 6.156. In 2020 kwam dit overeen met 20% van het totaal aantal huishoudens. Dit zijn een- en meerpersoonshuishoudens. Bij meerpersoons huishoudens is de oudste bewoner 75+. Zie hiervoor ook Bijlage 3.
- In 2020 woonde in Utrechtse Heuvelrug 20% van deze huishoudens in de nabijheid van voorzieningen. In 2040 is dat 18 (de groene lijnen).
- In 2020 woonde 64% in een geschikte woning, maar niet in de nabijheid van voorzieningen. In 2040 is dat 75% (de gele lijnen).
- 16% van de 75+ huishoudens woonde in 2020 in een woning, die ongeschikt is voor de bewoning door ouderen en ook niet aangepast kan worden. In 2040 zijn dat er 7%. Zie hiervoor ook de cijfers in bijlage 3 (de rode lijnen).
- 84% van de 75+ huishoudens woonde in 2020 in een woning, die geschikt is voor de bewoning door ouderen dan wel aanpasbaar is. In 2040 is dat 93%.
- Het aantal oudere (75+) eenpersoonshuishoudens bedroeg in 2020 2.536. In 2040 is dit aantal naar verwachting toegenomen tot 3.586. Deze data zijn opgenomen in de te downloaden Excel data.
- Voor Utrechtse Heuvelrug geven de gebiedsdashboards een beeld van de mate waarin een gebied afwijkt van dit Utrechtse Heuvelrugse gemiddelde. Deze afwijking kan aanzienlijk zijn.
- Voor een groot deel wordt het wonen in de nabijheid van voorzieningen bepaald door het verhuisgedrag van mensen. Ouderen zijn in het algemeen -om een aantal redenen- niet erg verhuisgeneigd. Zij blijven dikwijls zo lang mogelijk wonen waar ze wonen, ook al is dat niet in de nabijheid van voorzieningen. Als woningen (in de nabijheid van voorzieningen) vrij komen, dan worden deze dikwijls betrokken door jongeren.

3 Zorg

- Wlz zorg
 - In 2019 is door TNO en het RIVM een analyse gemaakt van de toekomstig benodigde intramurale verzorging en verpleging.
 - Het RIVM heeft hiervoor een “beleidsarme” prognose van het zorggebruik opgesteld, uitgaande van de CBS-microdata op persoonsniveau en de PBL(Planbureau voor de Leefomgeving)-prognose.
 - Aansluitend op de RIVM-benadering zijn regionale data van het CBS over het zorggebruik gecombineerd met die van de PBL-prognose en vertaald naar het niveau van de gemeente en postcode.
 - Door de regionale data over de huidige situatie als uitgangspunt te nemen wordt feitelijk het huidige beleid naar de toekomst doorgezet. Voor Zilveren Kruis Zorgkantoor regio Utrecht is het verschil met landelijke kentallen beperkt, omdat deze regio globaal overeenkomt met het landelijk gemiddelde.
 - Sociaal Economische Status is van belang voor de zorg. Tussen gemeenten en wijken bestaan soms aanzienlijke verschillen. Op regioniveau zijn deze bij TNO RIVM uitgemiddeld, op lager schaalniveau niet.
- Zvw en Wmo
 - Naast de intramurale Wlz zorg is gekeken naar geriatrische revalidatie (GRZ) en eerstelijns verblijf (ELV).
 - GRZ en ELV-data betreffen kleine aantallen. GRZ en ELV zijn daarom als intramuraal beschouwd en samengevoegd met de zorgprofielen 9 en 10.
 - Vanuit de Wlz is de wijkverpleging opgenomen als extramurale zorg. Dit betreft het aantal patiënten.
 - Tenslotte is de WMO voor mensen ouder van 50 jaar toegevoegd. Dit betreft het aantal cliënten.

3.1 Gezondheidsmonitor

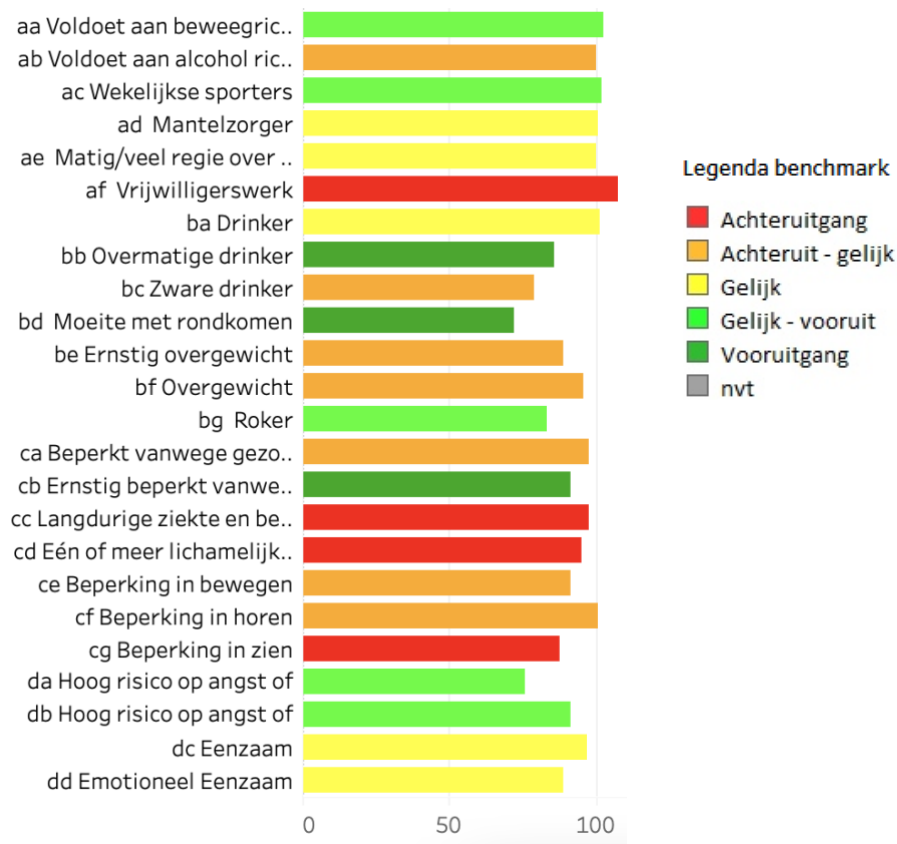
De GGD, het RIVM en het CBS stellen eens per vier jaar de gezondheidsmonitor op. Dit op basis van een enquête onder de inwoners van de gemeente. Zij geven weer wat hun gezondheidsbeleving is. Deze monitor geeft een goede indruk van de gezondheidssituatie van de bevolking en van ouderen, omdat onder meer een aantal gezondheidsaspecten gemeten wordt, dat gekoppeld kan worden aan het ouder worden.

De denkbeeldige verticale lijn met de waarde 100 geeft het regionale gemiddelde aan.

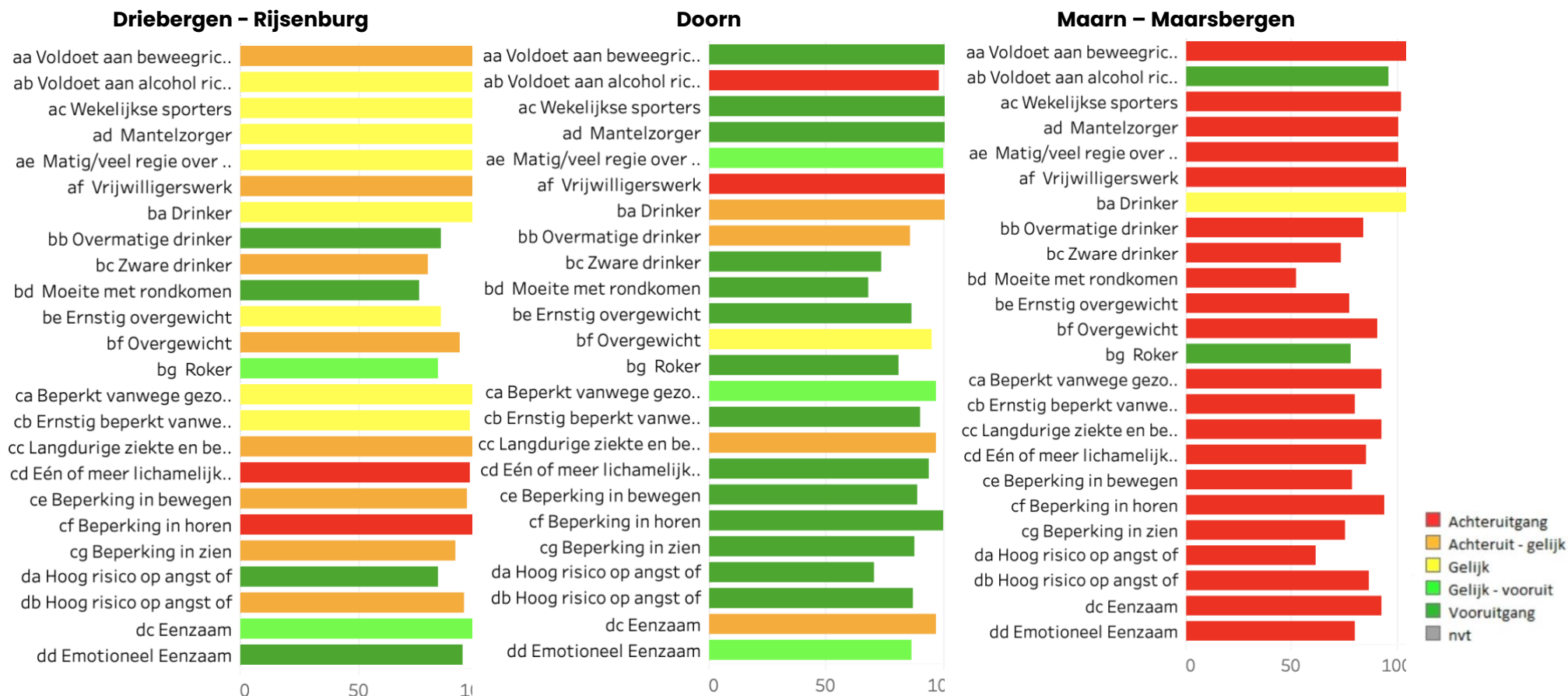
De kleuren in de grafiek geven aan of de beleving van het betreffende aspect in de afgelopen vier jaar vooruit (groen) of achteruit (rood) gegaan is. De kleuren hebben geen betekenis in de zin van het meer of minder voorkomen van het betreffende gezondheidsaspect..

Het beeld in de verschillende kernen is te divers om een aantal aspecten uit te lichten, die eenzelfde waarde hebben voor alle kernen.

Op de volgende pagina is de monitor voor drie (Driebergen – Rijsenburg, Doorn en Maarn/Maarsbergen) van de vijf kernen weergegeven. Ook als de monitoren van de andere twee kernen (Leersum en Amerongen/Overberg) erbij afgebeeld worden, is er geen eenduidig beeld te schetsen voor de hele gemeente.

Hieronder is een drietal gebieden in de gemeente uitgelicht als het gaat om gezondheidsbeleving.

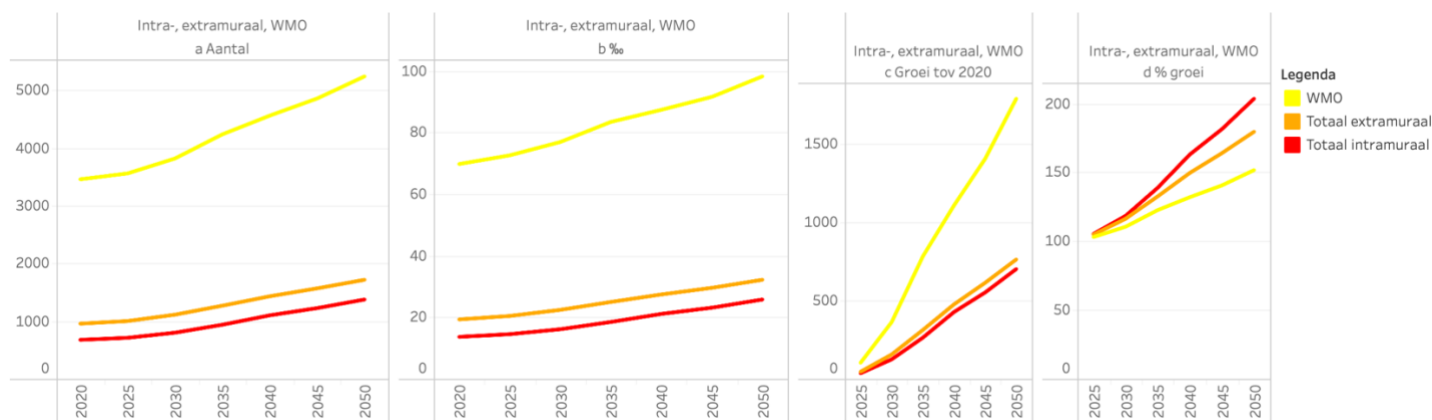

In de grafieken is te zien hoe de gezondheidsbeleving van de inwoners per gebied verschillend kan zijn.

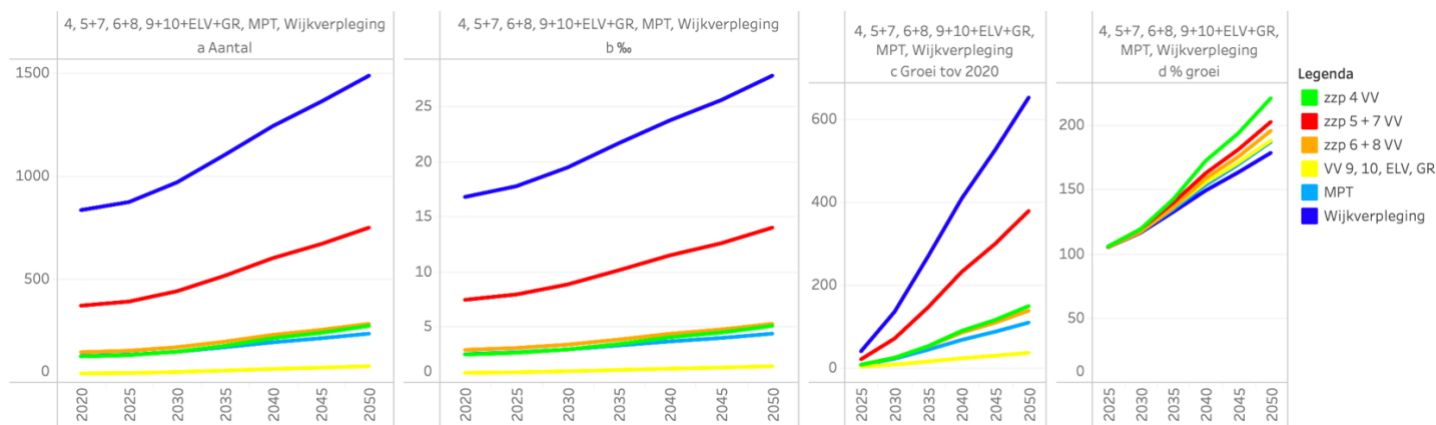
- In Maarn/Maarsbergen zijn opmerkelijk veel aspecten te zien, waarvan volgens de inwoners de beleving in de monitor-periode 2016 – 2020 achteruit gegaan is.
- In doorn daarentegen is juist een tegengestelde beleving te zien, terwijl Driebergen - Rijsenburg er volgens de monitor-data in vergelijking met de vorige monitor-periode niet veel voor- of achteruitgang is.
- De gezondheidsmonitor maakt duidelijk, dat de gezondheidsbeleving van de inwoners kan duiden op een negatieve invloed op de zorgvraag.
- Ook als het om eenzaamheid gaat, vinden de inwoners niet, dat de situatie er in de afgelopen vier jaar op vooruit gegaan is.

3.2 Zorgvraag ontwikkeling

Op deze pagina ziet u het aantal intra- en extramurale indicaties in de periode 2020 – 2040. De twee linker dashboards laten de aantal indicaties voor Wlz, Zvw en Wmo-zorg zien. De twee rechter dashboards de groei ten opzichte van 2020.

- In 2020 maakten in Utrechtse Heuvelrug 676 mensen gebruik van de intramurale zorg. In 2040 is dat gestegen tot 1.101, een stijging van 63%. In de sub regio Zuid-Oost vindt naar verwachting een stijging plaats van 66%. In de dashboards kunt u zien waar de grootste stijging in de gemeente plaatsvindt.

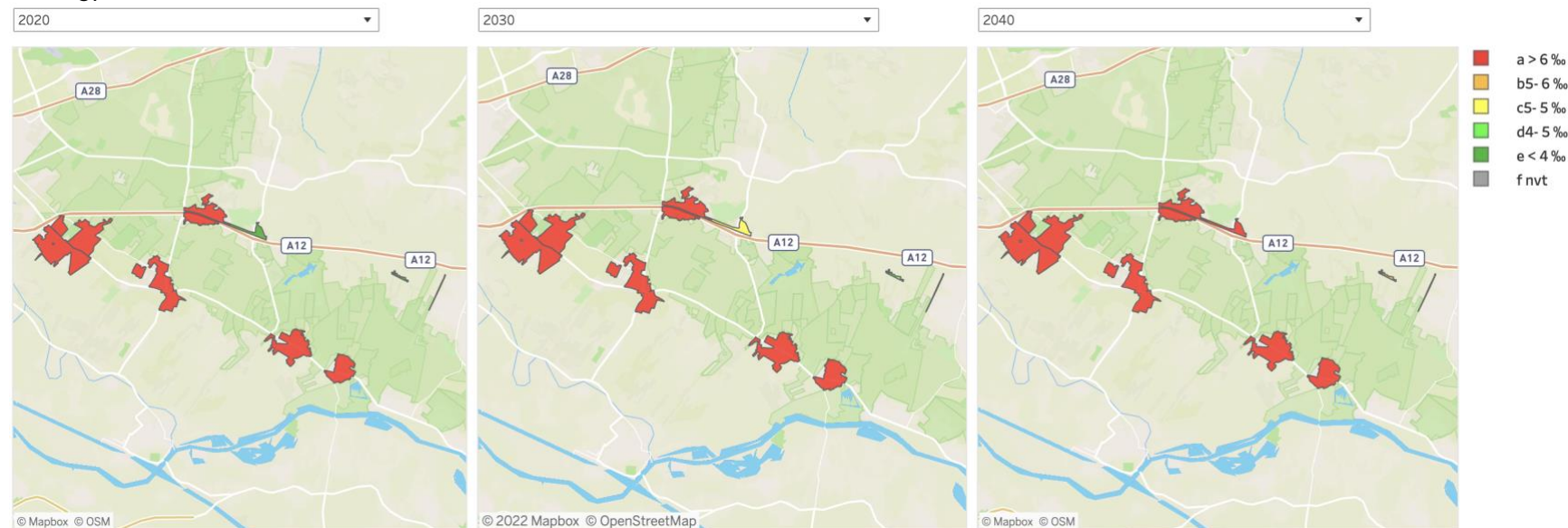
- Het aantal mensen dat gebruik maakt van een somatische indicatie was in 2020 307 en is naar verwachting in 2030 362 en in 2040 502.
- Het aantal mensen, dat gebruik maakt van een PG-indicatie was in 2020 369 en is naar verwachting in 2030 439 en in 2040 600.
- Het gebruik van een somatische indicatie stijgt tot 2040 naar verwachting met 64%. In de sub regio Zuid-Oost is dat 66%. Het gebruik van de PG-indicatie neemt met 63% toe. In de sub regio Zuid-Oost is dat 66%

3.3 Zorgprofielen 5 en 7 promillage in 2020, 2030 en 2040 per pc 4 gebied

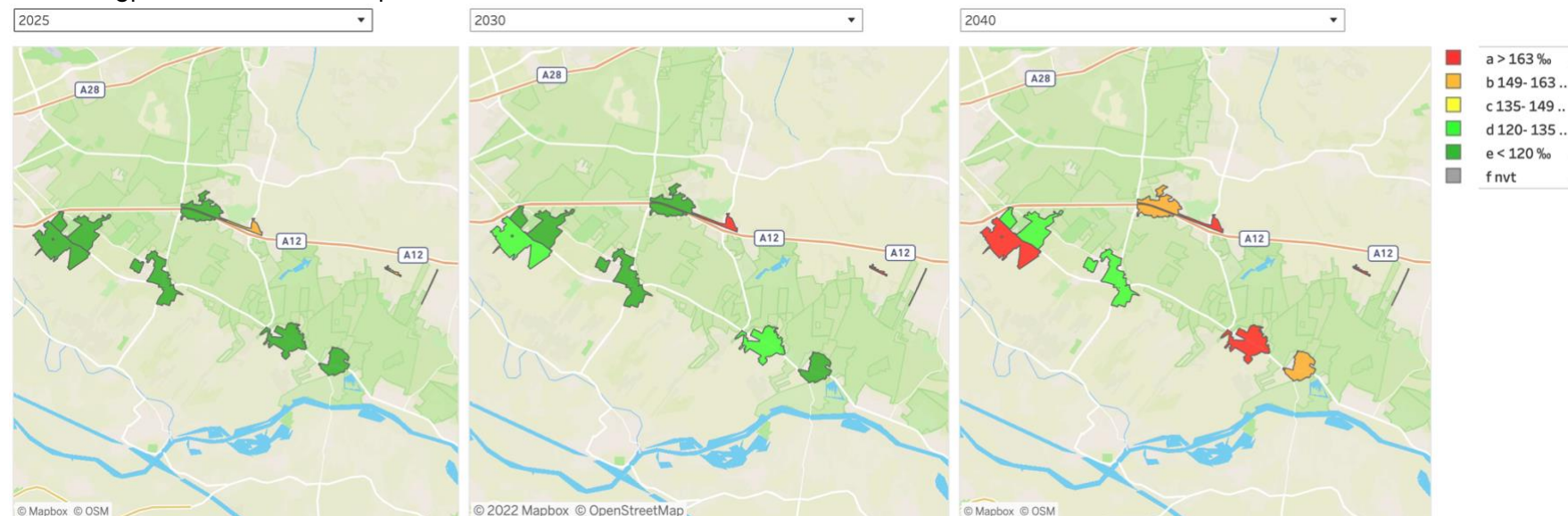
Hieronder ziet u de zorgprofielen 5 en 7 op de kaart, zowel in promillage van voorkomen als in groei tot 2040.

In het dashboard kunt u de overige intra- en extramurale zorg op deze manier bezien.

% zorgprofielen 5 en 7 in 2020 2030 en 2040

Groei zorgprofielen 5 en 7 ten opzichte van 2020 in 2025, 2030 en 2040

4 Groei vraag en huidige aanbod Verzorging en Verpleging

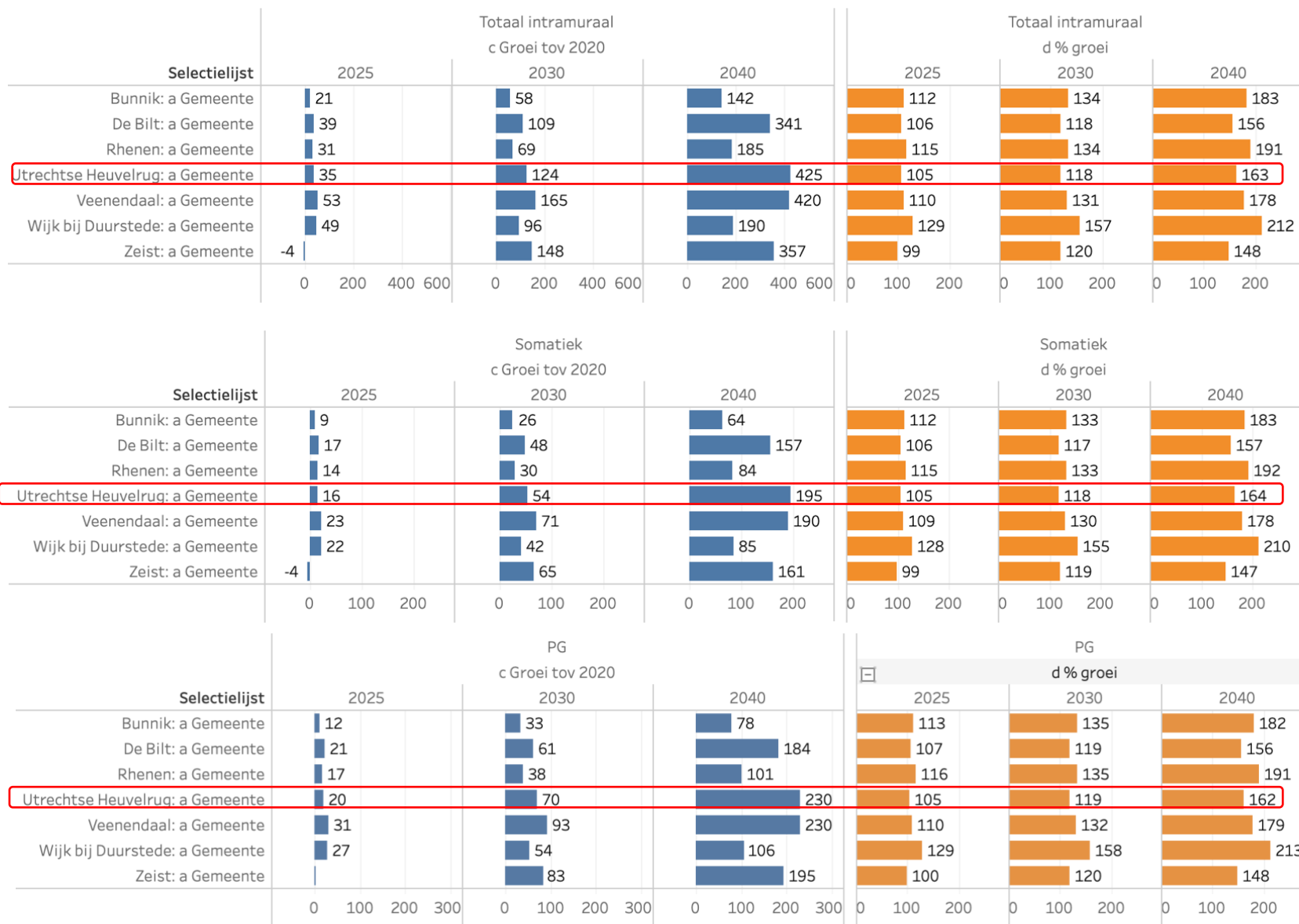
- Eenduidig inzicht in het aanbod verzorging en verpleging is in Nederland niet beschikbaar. TNO beschrijft dit in “TNO 2019 R12033 Prognose capaciteitsontwikkeling verpleeghuiszorg”^{1 2} en geeft een denkrichting over data en methodiek voor de inschatting van de huidige capaciteit.
- De IVVU heeft daarom in samenwerking met Zilveren Kruis Zorgkantoor Utrecht de capaciteit in de regio in beeld gebracht en uitgesplitst naar somatiek, PG, ELV en GRZ. Deze capaciteit is echter niet één op één aan de vraag te koppelen: locaties kunnen een breder verzorgingsgebied hebben dan een wijk of zelfs gemeente.
- De toekomstige vraag is modelmatig ingeschat. Het verschil tussen vraag en aanbod is bepaald ten opzichte van de modelmatige vraag in 2020. Dit staat dus los van de werkelijke lokale vraag in 2020, waaraan, gezien het vrijwel ontbreken van wachtlijsten, geacht wordt te zijn voldaan.
- De opgave in de gemeente Utrechtse Heuvelrug is samengevat:
 - In 2020 maakten 676 mensen gebruik van de intramurale zorg. In 2030 zijn dat er 800 en in 2040 1.101.
 - Het gebruik van intramurale zorg groeit tot 2030 met 18% en tot 2040 met 63%. In de regio is dat 66%.
 - De benodigde extra intramurale capaciteit stijgt tot 2030 met 124 en tot 2040 met 425. In de regio is dat 769 en 2.059.
- In 2020 waren er 307 inwoners met een somatische indicatie; in 2030 zijn er 362 en in 2040 502.
- Het gebruik met een somatische indicatie groeit tot 2030 18% en tot 2040 64%. In de regio is dat 24% en 66%.
- De benodigde extra somatische capaciteit neemt tot 2030 toe met 55 en tot 2040 met 195. In de regio is dat 337 en 935.
- In 2020 waren er 369 met een pg-indicatie; in 2030 zijn dat er 439 en in 2040 600.
- Het gebruik van zorg met een pg-indicatie groeit tot 2030 met 19% en tot 2040 met 63%. In de regio is dat 26% en 66%.
- De benodigde extra pg-intramurale capaciteit is tot 2030 70 en tot 2040 231. In de regio is dat 433 en 1.124.
- Van de wijkverpleging maakten in 2020 832 mensen gebruik; in 2030 zijn dat er 966 en in 2040 1.239.
- Het gebruik van wijkverpleging groeit tot 2030 met 16% en tot 2040 met 49%. In de regio is dat 23% en 54%.
- De wijkverpleging groeit tot 2030 met 134 en tot 2040 met 407 gebruikers. In de regio is dat 895 en 2.100.
- Van WMO-maatwerk voorzieningen maakten in 2020 3.458 mensen gebruik. In 2030 zijn dat er 3.819 en in 2040 4.561.
- Het gebruik van WMO-maatwerk voorzieningen groeit tot 2030 met 10% en tot 2040 met 32%. In de regio is dat 16% en 36%.
- Het aantal gebruikers groeit tot 2030 met 361 en tot 2040 met 1.103. In de regio groeit het aantal tot 2030 met 2.761 en tot 2040 met 6.139.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/12/20/prognose-capaciteitsontwikkeling-verpleeghuiszorg>

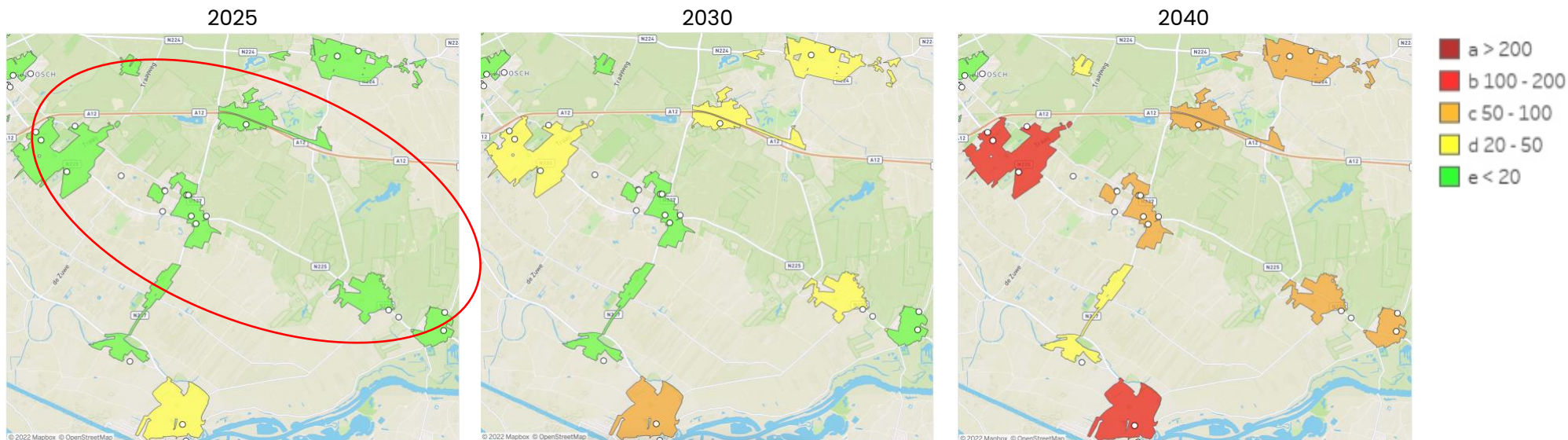
² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/07/28/prognose-capaciteitsontwikkeling-verpleeghuiszorg-fase-ii>

4.1 De opgave per gemeente: benodigde extra plaatsen verpleeg(huis)zorg: somatiek en PG

De bovenste afbeelding bevat de ontwikkeling van de totale intramurale zorg; de tweede die van de somatische zorg en de onderste PG

4.2 Opgave in de gemeente 2025 – 2030 – 2040 VV-locaties

In de kaart is op wijk en woonplaats niveau zichtbaar hoeveel extra intramurale plaatsen noodzakelijk zijn bij ongewijzigd beleid tot 2040.

De witte stippen zijn de intramurale zorg locaties, zoals die zijn opgenomen in de capaciteitsinventarisatie.

Minder dan 20 plaatsen betekent geen extra capaciteit, 20 – 50 een kleine instelling, etc. Natuurlijk kan deze extra noodzakelijke capaciteit ook gemeentelijk of regionaal niveau worden ingevuld.

Een uitsplitsing naar wijken en naar somatische en psychogeriatrische (PG) zorg voor de gemeente treft u aan in bijlage 8

De hier boven geschetste groei vertaalt zich per gemeente in de regio in onderstaande tabel. Aan de linkerkant (blauw) is de groei van de van de intramurale vraag ten opzichte van 2020 weergegeven. Aan de rechterkant (oranje) wordt de procentuele groei ten opzichte van 2020 vermeld.,

Bijlagen

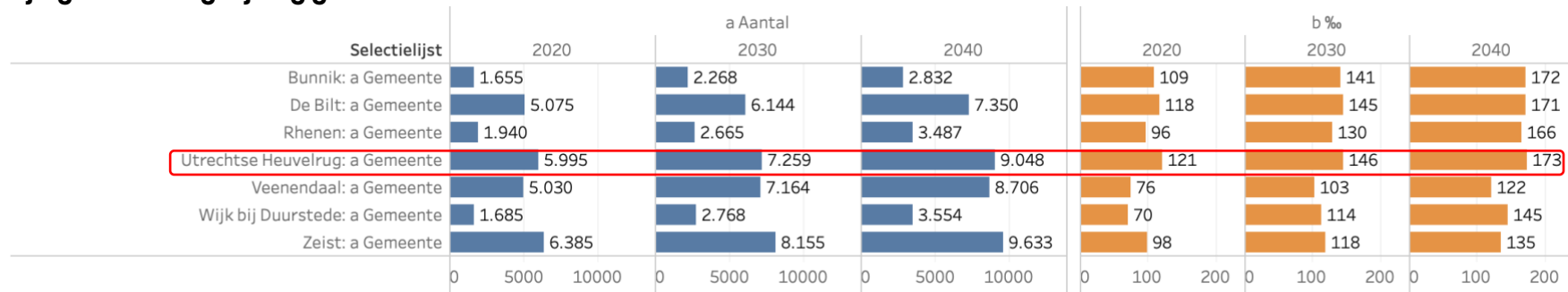
Bijlage 1 Cijfers demografie

Bijgaand de cijfers voor de aangegeven leeftijdsgroepen van 2000 tot 2050 voor de gemeente en de regio.

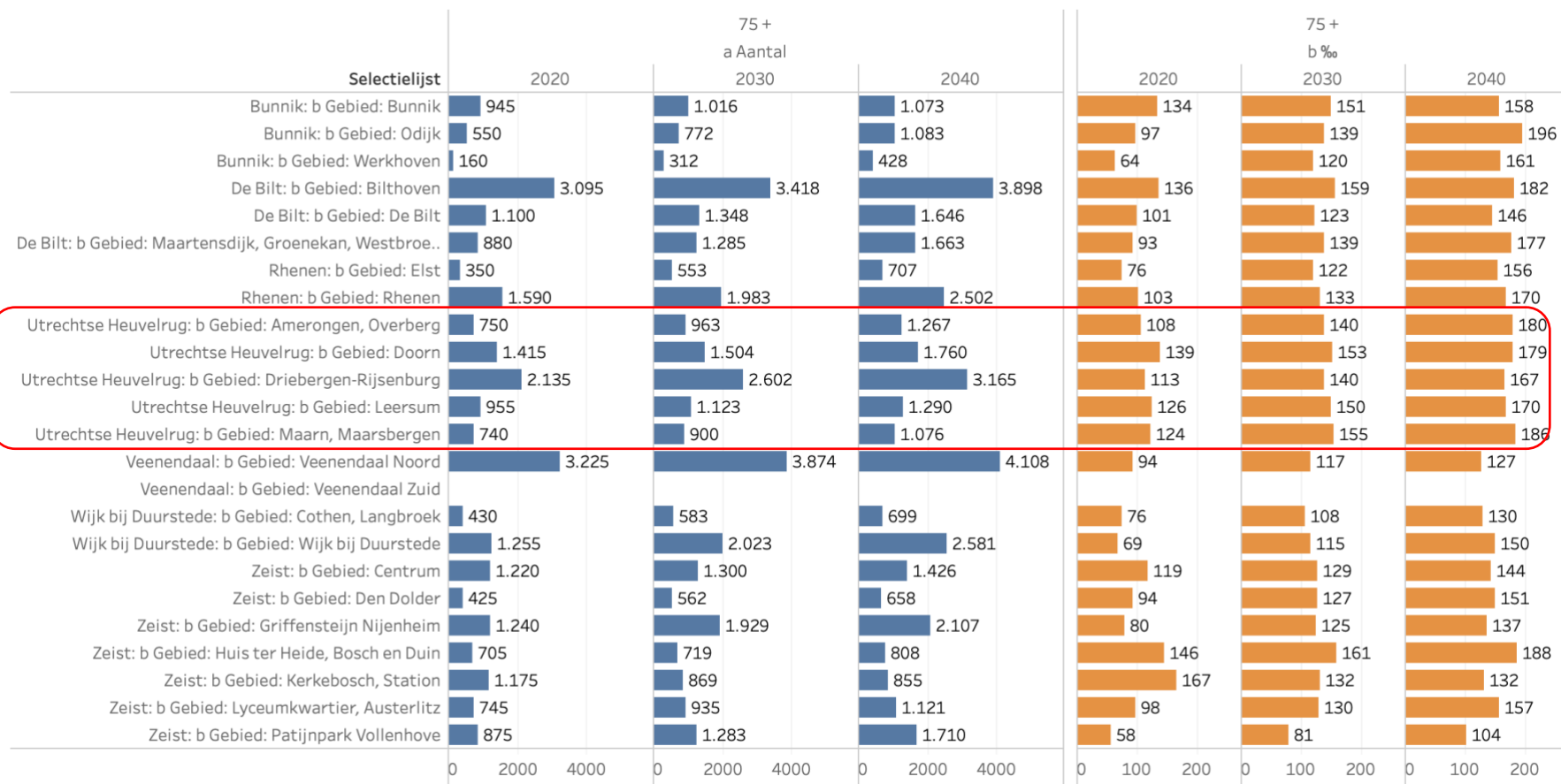
Deze cijfers en ook de uitsplitsing naar postcodeclusters en postcodes zijn als Excelbestand te downloaden, evenals een verdere uitsplitsing tot op leeftijdsgroepen.

		Utrechtse Heuvelrug						regio Zuid-Oost					
		0 - 20	20 - 35	35 - 50	50 - 65	65 - 75	75 +	0 - 20	20 - 35	35 - 50	50 - 65	65 - 75	75 +
a. Aantal	2000	11560	10565	7900	9560	4580	4255	66985	50695	59660	47345	21520	19010
	2010	11810	10810	5705	10315	5130	4990	67985	39710	59310	55680	24390	22465
	2020	11150	8935	6020	11280	6200	5995	67295	43475	51885	59905	33010	27765
	2025	10748	8304	6440	11152	5782	6633	64967	46644	50082	59969	32881	32336
	2030	11086	8655	6412	10228	6035	7259	65641	45804	52982	55468	34956	36425
	2040	12350	9700	6230	9023	5876	9048	69879	42889	57616	49544	35406	44610
	2050	12431	9629	6443	9855	4638	10382	68704	43895	55613	54360	29070	50917
b %	2000	239	218	163	197	95	88	253	191	225	179	81	72
	2010	242	221	117	211	105	102	252	147	220	207	90	83
	2020	225	180	121	228	125	121	238	153	183	211	117	98
	2030	223	174	129	206	121	146	225	157	182	190	120	125
	2040	236	186	119	173	113	173	233	143	192	165	118	149
	2050	233	180	121	185	87	195	227	145	184	180	96	168
c Groei tov 2020	2025	-402	-631	420	-128	-418	638	-2328	3169	-1803	64	-129	4571
	2030	-64	-280	392	-1052	-165	1264	-1654	2329	1097	-4437	1946	8660
	2040	1200	765	210	-2257	-324	3053	2584	-586	5731	-10361	2396	16845
d % groei	2025	96	93	107	99	93	111	97	107	97	100	100	116
	2030	99	97	107	91	97	121	98	105	102	93	106	131
	2040	111	109	103	80	95	151	104	99	111	83	107	161

Bijlage 2 75+ vergelijking gemeenten

Vergelijking bestaande wijken

Bijlage 3 Cijfers wonen

Bijgaand de cijfers voor de verschillende woonsituaties van 2020 tot 2040 voor de gemeente en de regio. Deze cijfers en ook de uitsplitsing naar postcodeclusters en postcodes zijn als Excelbestand te downloaden.

		75+ Huishoudens							
		Utrechtse Heuvelrug				regio Zuid-Oost			
		a Geschikt, nabij	b Geschikt, NIET nabij	c Ongeschikt	Totaal	a Geschikt, nabij	b Geschikt, NIET nabij	c Ongeschikt	Totaal
a Aantal	2020	880	2.760	704	4.344	4.989	12.004	3.091	20.084
	2025	929	3.375	519	4.823	5.518	15.709	2.879	24.106
	2030	955	3.689	443	5.087	5.828	17.804	2.749	26.381
	2035	1.082	4.321	457	5.860	6.643	21.072	3.012	30.727
	2040	1.119	4.613	424	6.156	6.914	22.733	2.982	32.629
b %	2020	203	635	162	1000	248	598	154	1000
	2025	193	700	108	1001	229	652	119	1000
	2030	188	725	87	1000	221	675	104	1000
	2035	185	737	78	1000	216	686	98	1000
	2040	182	749	69	1000	212	697	91	1000
c Groei tov 2020	2025	49	615	-185	479	529	3.704	-212	4022
	2030	75	929	-261	743	839	5.800	-342	6297
	2035	202	1.561	-247	1516	1.654	9.068	-79	10643
	2040	240	1.854	-280	1812	1.925	10.729	-109	12545
d % groei	2025	106	122	74	111	111	131	93	120
	2030	109	134	63	117	117	148	89	131
	2035	123	157	65	135	133	176	97	153
	2040	127	167	60	142	139	189	96	162

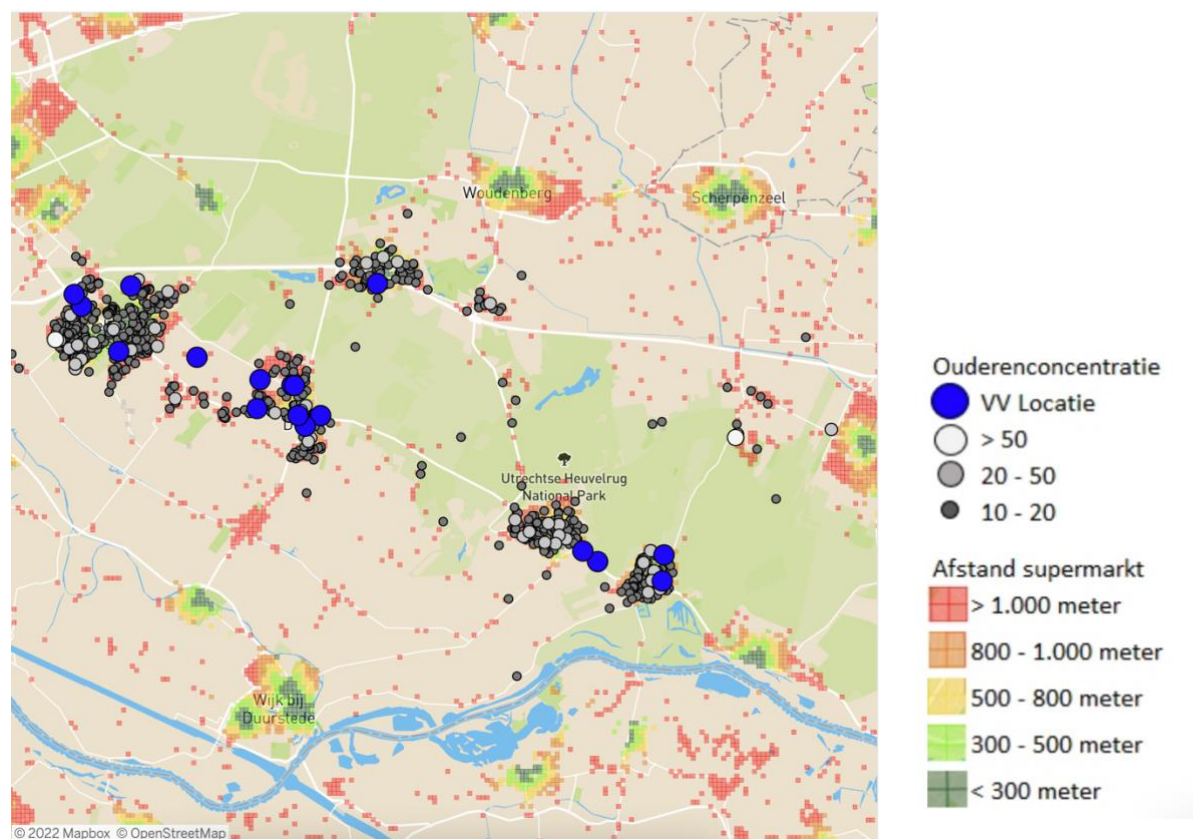
Bijlage 4 Ouderenconcentraties

Voor ouderen – die in toenemende mate met beperkingen te maken krijgen – kan een geschikte woning nabij voorzieningen de verhuizing naar het verpleeghuis mogelijk uitstellen of voorkomen. Voor 2000 tot 2040 is een beeld beschikbaar op postcode 6 niveau (1234AB) waar ouderen wonen. De concentratie van de leeftijdsgroepen 65+, 65–75 en 75+ is in het beeld gecombineerd met de 100 x 100 afstand tot de supermarkt.

De supermarkt is als uitgangspunt genomen, omdat de supermarkt het meest frequent bezocht wordt. De huisarts of apotheek wordt gemiddeld minder vaak bezocht en bij problemen is bezoek aan huis mogelijk. In het hoofdstuk over wonen wordt een en ander verder uitgewerkt.

De onderstaande afbeelding van een gedeelte van de gemeente laat zien waar de 75-plussers wonen ten opzichte van de voorzieningen. Dit aantal is uitgedrukt in grijs tinten (donker betekent minder en wit betekent meer ouderen rond de betreffende locatie). In het blauw worden de VV-locaties weergegeven.

Ouderenconcentraties en afstand tot de supermarkt in 2020

Bijlage 5 Wonen ouderen en inkomen

Het Rijk heeft de databank ouderhuisvesting gepubliceerd met gegevens over ouderen onder meer over leeftijd, huishoudentype, opleidingsniveau, inkomen en doelgroep volkshuisvesting. In 2019 was dit € 38.035. Er zijn nog geen latere data beschikbaar.

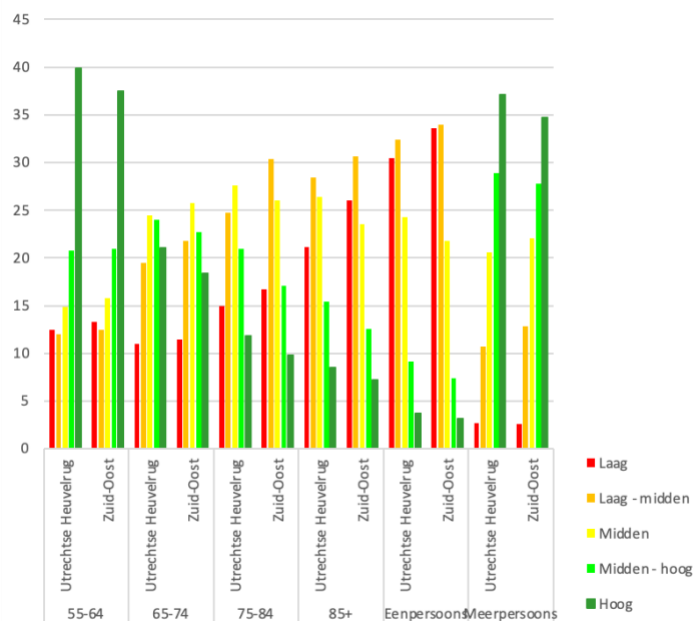
Het opleidingsniveau -van belang voor de Sociaal Economische Status- loopt van 24% onbekend bij ouderen van 55 – 65 tot 91% onbekend bij 85-plussers. Dit percentage onbekend is te hoog voor verder gebruik.

Combineren van gegevens is mogelijk, maar met een maximum van twee variabelen. Zo is mogelijk per leeftijdsgroep inzicht te geven in de quintielen (20% groepen) qua inkomen en voor de huishoudens uitsgeplitst naar eenpersoons en paren (NB - inkomens voor 85 plus alleenstaanden zijn niet beschikbaar).

De VNG biedt in de Lokale Monitor Wonen wel een onderscheid naar huishoudentype voor: 65+-ers en huurtoeslag dan wel sociale huursector.

Inkomens Databank Ouderenhuisvesting

Lokale monitor wonen x demografische prognose

Deze grafieken zijn niet opgenomen in de online dashboards.

- Van de eenpersoons huishouden behoort 63% tot de huishoudens met de laagste 40% inkomens. In de leeftijdsgroep 75-85 is dat 40% en bij de 85 plussers 50%.
- 987 alleenstaanden en 493 paren hebben recht op huurtoeslag in 2020, in 2040 zijn dat er 1.145 alleenstaanden en 574 paren.
- 2.759 eenpersoonshuishoudens behoorden in 2020 tot de doelgroep volkshuisvesting, 1.294 paren, in 2040 zijn dat er 3.192 alleenstaanden en 1.505 paren.

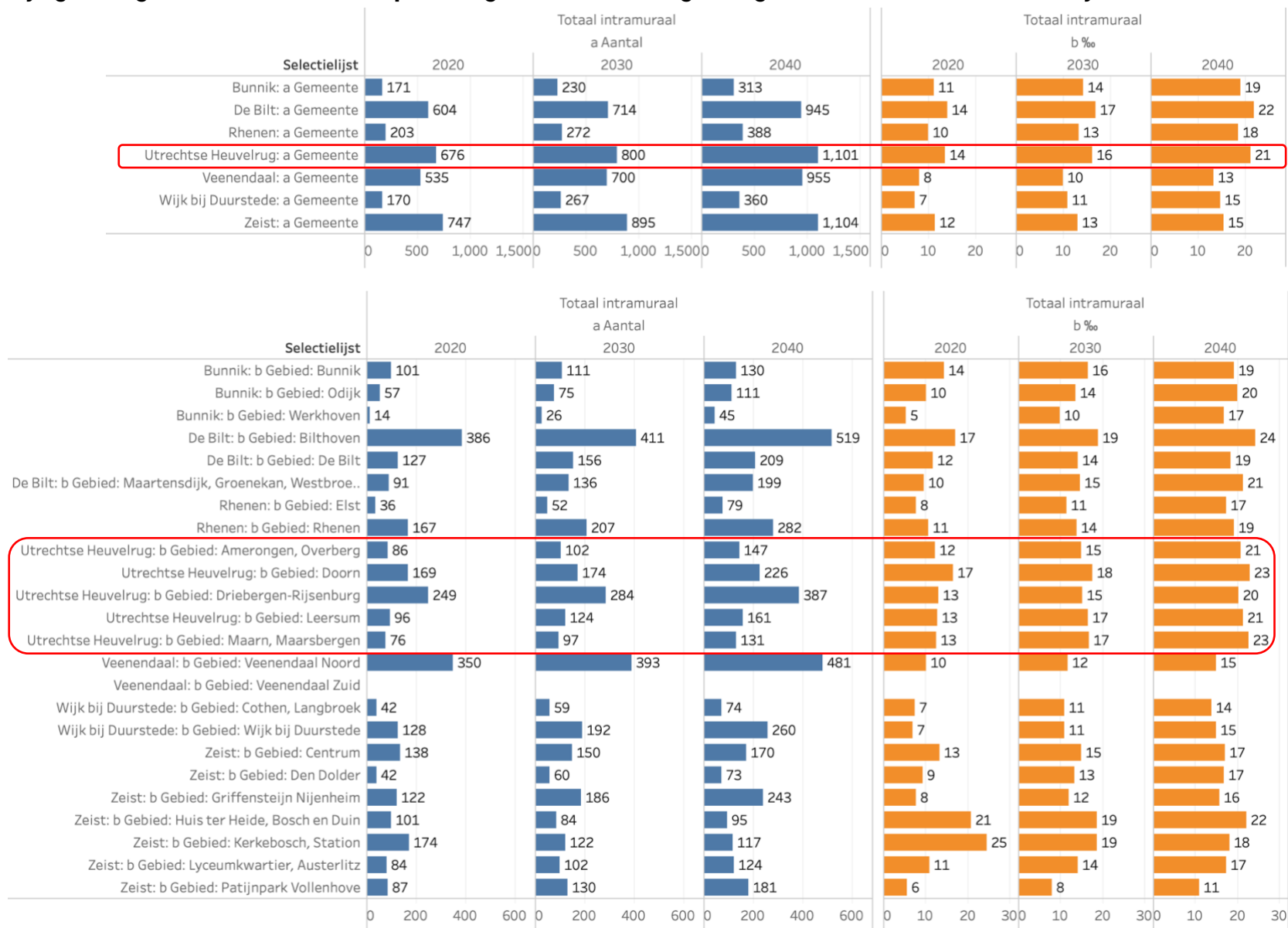
Bijlage 6 Cijfers zorg

Bijgaand de cijfers voor de verschillende typen zorgvraag van 2020 tot 2050 voor de gemeente en de regio.
Deze cijfers en ook de uitsplitsing naar postcodeclusters en postcodes zijn als Excelbestand te downloaden.

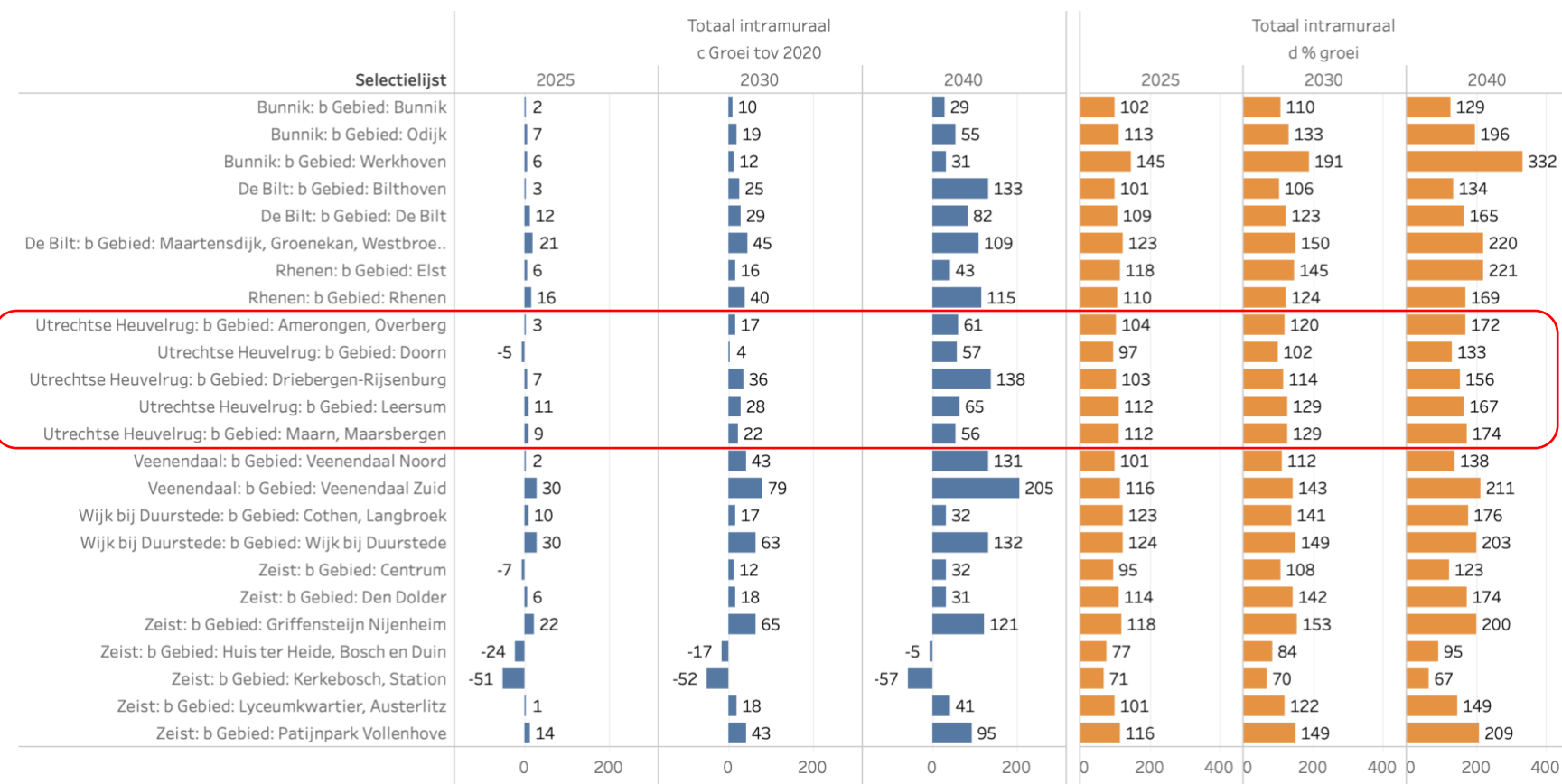
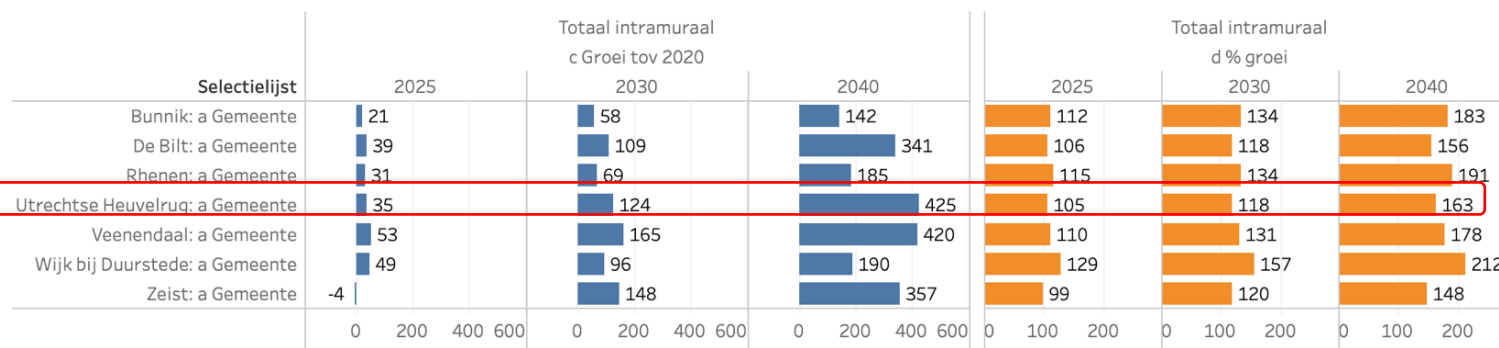
zorg

		Utrechtse Heuvelrug									regio Zuid-Oost								
		zzp 4 VV	zzp 5 + 7 VV	zzp 6 + 8 VV	VV 9, 10, ELV, GR	MPT	Wijkverpleging	Totaal intramuraal	Totaal extramuraal	WMO	zzp 4 VV	zzp 5 + 7 VV	zzp 6 + 8 VV	VV 9, 10, ELV, GR	MPT	Wijkverpleging	Totaal intramuraal	Totaal extramuraal	WMO
a Aantal	2020	123	369	144	40	125	832	676	957	3.458	555	1.698	666	188	584	3.922	3.107	4.506	16.930
	2025	129	389	151	42	131	871	711	1.002	3.560	589	1.826	712	204	629	4.229	3.331	4.858	17.977
	2030	146	439	168	48	146	966	800	1.112	3.819	692	2.131	819	235	721	4.817	3.876	5.538	19.691
	2040	211	600	228	63	191	1.239	1.101	1.431	4.561	966	2.822	1.077	301	918	6.022	5.166	6.940	23.069
b ‰	2020	2	7	3	1	3	17	14	19	70	2	6	2	1	2	14	11	16	60
	2025	3	8	3	1	3	18	14	20	73	2	6	2	1	2	15	12	17	63
	2030	3	9	3	1	3	19	16	22	77	2	7	3	1	2	17	13	19	68
	2040	4	11	4	1	4	24	21	27	87	3	9	4	1	3	20	17	23	77
c Groei tov 2020	2025	7	20	7	2	6	39	35	45	102	35	128	46	16	45	307	224	351	1.047
	2030	23	70	24	7	21	134	124	156	361	138	433	152	47	137	895	770	1.031	2.761
	2040	88	230	84	22	67	407	425	474	1.104	412	1.124	410	113	334	2.100	2.059	2.434	6.139
d % groei	2025	105	105	105	105	105	105	105	105	103	106	108	107	108	108	108	107	108	106
	2030	119	119	117	118	117	116	118	116	110	125	125	123	125	123	123	125	123	116
	2035	142	139	135	136	134	132	139	133	123	148	146	141	143	141	139	145	139	128
	2040	172	162	158	155	153	149	163	150	132	174	166	162	160	157	154	166	154	136
	2045	194	181	175	171	169	163	181	164	141	195	184	178	175	173	167	184	168	144
	2050	221	202	196	188	187	178	203	179	152	220	204	196	190	189	181	204	182	154

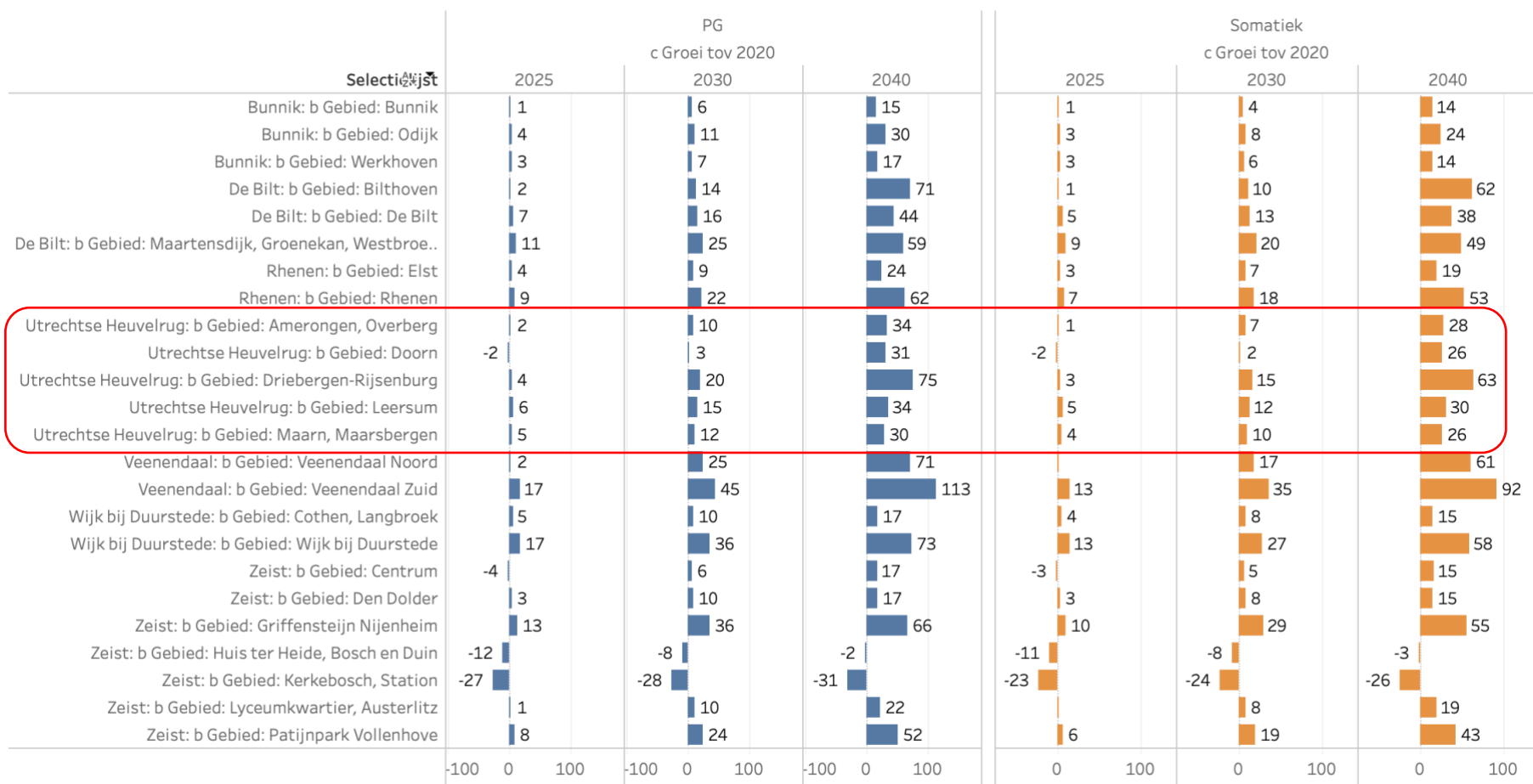
Bijlage 7 Zorg Benchmark: Aantal en promillage intramurale zorg in de gemeenten en de bestaande wijken

Bijlage 8 De opgave per gebied: benodigde extra plaatsen verpleeg(huis)zorg in de gemeenten en bestaande wijken.

De opgave per gebied: benodigde extra plaatsen verpleeg(huis)zorg: somatiek en pg in de bestaande wijken

In blauw ziet u de groei in aantallen PG, in oranje de groei in aantallen Somatiek.

- De inwoners van Doorn en Maarn/Maarsbergen maken verhoudingsgewijs in 2040 het meest gebruik van een intramurale indicatie.
- Maarn/Maarsbergen maakt tot 2040 verhoudingsgewijs de grootste groei door, gevolgd door Amerongen.
- De grootste gap tussen 2020 en 2040 ligt in Driebergen-Rijsenburg als het gaat om te realiseren aantal plaatsen.
- De gemeente Utrechtse Heuvelrug moet tot 2040 naar verwachting 425 extra intramurale plaatsen realiseren: tot 2025 35; in de periode 2025 – 2030 89 en tussen 2030 en 2040 301.
- Ook in Utrechtse Heuvelrug stijgt het gebruik van een PG-indicatie meer dan het gebruik van de somatische indicatie.

Het gaat hierbij niet om fysieke plaatsen, maar om mensen, die voor hun zorg, die vergelijkbaar is met de huidige WLZ-intramurale zorg.